ॐ

संस्कृतभारती (उत्तरतमिळ्नाडु)

पत्राचारद्वारा संस्कृतम्

परीक्षा – कोविदः

कालावधिः - होरात्रयम् अङ्काः – 100

मकरमासः - शुभकृत्संवत्सरः ५१२४ जनवरी– 2023

॥ आ नो भद्राः क्रतवो यन्तु विश्वतः ॥ - ऋग्वेदः

NAME**:

****The name written in the answer sheet will be used while preparing Certificates**

2. REGISTRATION #:

3. MOBILE #:

4. AREA OF RESIDENCE:

(Location furnished at the time of course registration)

5. EXAM CENTRE:

(Location where you are writing the exam)

6. COURSE:

[Pravesha / Parichaya / Shiksha / Kovida / Bhasha Sopanam (GSK 2) / Gita Sopanam (GSK3) / Gita Pravesha (GSK4-Sem 1) / Gita-Pravesha (GSK 4 - Sem 2]

प्रथम: भाग:

I. (क) समासविग्रहं कृत्वा समासनाम लिखत (दशानाम्) । **(10)**

महायज्ञः, पङ्कजम्, विद्वत्सभा, समित्रः, पण्डितशार्दूलः, धृतपुस्तका, मृदूकृत्य,

अवस्त्रः, पञ्चगवम्, ज्ञानाग्निः, फलपुष्पाणि, रघुनाथाय, निर्वैरम्, प्रपितामहः, उपाग्नि

विग्रहवाक्यम्	**समासनाम**
१) _____	_____
२) _____	_____
३) _____	_____
४) _____	_____
५) _____	_____
६) _____	_____
७) _____	_____
८) _____	_____
९) _____-	_____
(१०) _____-	_____

(ख) यथोचितं समासं कृत्वा समासनाम च लिखत (पञ्चानाम्)। **(5)**

१) अष्टानाम् अध्यायानां समाहारः इति ग्रन्थं पाणिनिः व्यरचयत् ।

२) आपदि धीराणां चित्तं वज्रम् इव कठोरं भवति ।

३) त्वम् अर्धं फलस्य स्वीकर्तुम् अर्हसि ।

४) अध्यापकः शक्तिम् अनतिक्रम्य पाठयति ।

५) लिखितानि चित्राणि यैः ते अत्र विराजन्ते ।

६) ज्ञानेन हीनः दुःखं प्राप्नोति ।

७) पञ्चानां पात्राणां समाहार: यद् वस्तु तदुपयुज्य अर्चक: पूजां करोति।

८) अयं कुम्भं करोति विपण्यां विक्रीणीते च।

१) _____ _____

२) _____ _____

३) _____ _____-

४) _____ _____-

५) _____ _____-

II. आवरणे दत्तानां धातूनां णिजन्तं रुपं लिखत। (पञ्चानाम्) **(5)**

१) यजमान: सेवकेन भारं _____ (वह्)।

२) माता पुत्रीं श्लोकार्थं _____ (बुध्) अस्ति।

३) अग्रज: अनुजेन आसन्दं _____ (नुद्) प्रयत्नं कुर्वन्नस्ति।

४) धात्री रुग्णम् अन्नं _____ (भुज्) प्रस्थिता।

५) पितामही पौत्र्या पुष्पाणि _____ (आ+नी) ।

६) बालिका स्वरचितं काव्यं शिक्षकाय _____ इच्छति। (दृश्)

||| . (क) यथोचितं सन्नन्तपदं / विग्रहवाक्यं वा लिखत। (पञ्चानाम्) **(5)**

१) शिशु: पाञ्चालिकां ग्रहीतुम् इच्छु: अस्ति। _____

२) जना: विदेशं गत्वा अधिकं धनम् ईप्सन्ति। _____

३) केचन शिष्या: सर्वदा गुरुं प्रश्नान् प्रष्टुम् इच्छन्ति। _____

४) भवान् नौकां विनैव नदीं तरीतुम् इच्छति किम् ? _____

५) उदारजनस्य धनस्य दित्सा अधिका वर्तते। _____

६) कार्यं कर्तुम् इच्छवः विघ्नेभ्यः न त्रस्यन्ति। _____

(ख) यथोचितं तद्धितान्त-पदं / विग्रहवाक्यं वा लिखत (सप्तानाम्)। **(7)**

१) मम भागिनेय: बङ्गलूरु-नगरे वसति। _____

२) रूपवती सीता रामस्य पत्नी अभवत्। _____

३) भारत-देशे सर्वासु नगरीषु काञ्ची नगरी पवित्र-तरप् /तमप्। _____

४) अहं मम पुत्रस्य अपत्यं स्त्रीं संस्कृतं पाठयामि। _____

५) इन्द्रस्य इयं सभा दृश्यताम्। अत्र अप्सरस: नृत्यन्ति। _____

६) सिंहेन तुल्यं चलतः तस्य पराक्रमं द्रक्ष्यन्ति सर्वे। _____

७) आकाशे शशी शोभमान: अस्ति। _____

८) धीमती महिला सा कार्येषु कुशला। _____

4 . (क) परस्परसम्बद्धान् मेलयत। **(5)**

१) भास्कराचार्यः	अलङ्कार:	१) भास्कराचार्यः	_____
२) मङ्गलपद्यम्	खगोलम्	२) मङ्गलपद्यम्	_____
३) औदार्यम्	लीलावती	३) औदार्यम्	_____
४) वृत्त्यनुप्रास:	नान्दी	४) वृत्त्यनुप्रास:	_____
५) वराहमिहिर:	भाव:	५) वराहमिहिर:	_____

(ख) यमाताराजभानसलगम् इति सूत्रेऽस्मिन् वर्णत्रयस्य गणं कृत्वा क्रमेण तेषु लघु गुरु चिह्नम् अङ्कयत। **(7)**

		चिह्नम्	**गणनाम**
		U - -	
यथा -उदा -	१.	यमाता	यगण: ।
	२.	_____	_____
	३.	_____	_____
	४.	_____	_____
	५.	_____	_____
	६.	_____	_____
	७.	_____	_____
	८.	_____	_____

(ग) पदविवरणं (अन्त-लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि / धातु-लकार-पुरुष-प्रत्यय-वचनानि) कुरुत। (द्वयोः) **(2)**

विस्मायन्, उपप्लवेभ्य:, आमिषस्य, सद्यः

द्वितीय: भाग: - (संस्कृतेन / तमिल्भाषया / आङ्लभाषया वा उत्तराणि लिखत)

V (क) एकस्य सुभाषितस्य प्रतिपदार्थं, तात्पर्यं, प्रश्नस्य उत्तरं च लिखत। **(5)**

१) कामान् दुग्धे विप्रकर्षत्यलक्ष्मीं कीर्तिं सूते दुष्कृतं या हिनस्ति।
तां चाप्येतां मातरं मङ्गलानां धेनुं धीरा: सूनृतां वाचमाहु: ॥

१) दूरीकरोति इत्यर्थे सुभाषिते किं पदं प्रयुक्तम् अस्ति ?

अथवा

२) भीमं वनं भवति तस्य पुरं प्रधानं सर्वो जन: सुजनतामुपयाति तस्य।

कृत्स्ना च भूर्भवति सन्निधिरत्नपूर्णा यस्यास्ति पूर्वसुकृतं विपुलं नरस्य ॥

१) समग्रा इति अर्थे किं पदं प्रयुक्तमस्ति।

(ख) एकस्य श्लोकस्य अन्वयरचना-क्रमं, तात्पर्यं च लिखत । **(5)**

१) इत्थं व्रतं धारयतः प्रजार्थं समं महिष्या महनीयकीर्तेः ।

सप्त व्यतीयुस्त्रिगुणानि तस्य दिनानि दीनोद्धरणोचितस्य ॥

'महनीयकीर्तेः' इति पदस्य विग्रहवाक्यं समासनाम च लिखत।

अथवा

२) तस्मिन् क्षणे पालयितुः प्रजानामुत्पश्यत: सिंहनिपातमुग्रम्।

अवाङ्मुखस्योपरि पुष्पवृष्टि: पपात विद्याधरहस्तमुक्ता ॥

'अवाङ्मुखस्य' इति पदस्य विग्रहवाक्यं, समासनाम च लिखत।

VI (क) वाक्ये प्रयुक्तम् अलङ्कारं सलक्षणं विवृणुत। (एकम्) **(3)**

१) यजमान: शरम् एनं सेवकम् एव लक्ष्यीकृत्य प्रयुक्तवान्।

अथवा

२) महाराज: कर्णवत् दानशील:।

(ख) ३-४ वाक्यै: उत्तरं लिखत। (द्वयो:) **(6)**

१) उपमालङ्कार: अथवा अर्थान्तरन्यास: इत्यनयोः एकं सोदाहरणं विवृणुत।

२) रति: किमर्थं देहत्यागं कर्तुम् ऐच्छत्।

३) इन्द्रवज्रावृत्तस्य लक्षणं किम्।

४) जैनबौद्धादीनि दर्शनानि किमर्थं नास्तिकदर्शनानि इति उच्यन्ते।

VII (क) **ग्रन्थकारस्य परिचयं ४-५ वाक्यै: लिखत। (एकस्य)** **(3)**

१) आर्यभट्ट: २) तिरुमलाम्बा ३) विष्णुशर्मा।

ख) ४-५ वाक्यै: लघुटिप्पणीं लिखत। (एकम्) **(3)**

१) इतिहास: २) उत्तरमीमांसादर्शनम् ३) अमरकोषः

तृतीय: भाग: (संस्कृतेन उत्तराणि लिखत)

VIII (क) वाक्यं साधु उत असाधु इति लिखत । **(4)**

१) कृष्णद्वैपायन: महाभारतम् अरचयत् ।
२) बृहत्कथा भूतभाषया लिखिता कथा ।
३) उपमानोपमेययो: सादृश्यम् उक्तं चेत् लुप्तोपमा भवति ।
४) किरातार्जुनीयस्य साम्यं शिशुपालवधे बहुषु अंशेषु दृश्यते ।

(ख) गद्याशं पठित्वा संस्कृतेन उत्तरं लिखत । **(7)**

आसेतुहिमाचलं आततविततेअखण्डभारते आङ्लशासनात् पूर्वं बहूनि साम्राज्यान्यासन् । समर्थै: शास्तृभि: स्थापितानि विख्यातानि तानि तद्वंशजैः दुर्बलैरवनतिं प्रापितानि विनष्टानि च । मौर्यसाम्राज्यं कनिष्कसाम्राज्यं गुप्तसाम्राज्यं हर्षसाम्राज्यम् इत्यादीनि वयं जानीम: । तेषु विजयनगरसाम्राज्यं प्रसिद्धमेव । तुङ्गभद्रानद्याः दक्षिणे तीरे सङ्गमनाम्नो नृपते: पुत्रौ हरिहरः बुक्कश्च विजयनगरसाम्राज्यस्थापकौ । हरिहरस्य बुक्कस्य च श्रीविद्यारण्य: राज्यनिर्वाहमार्गप्रदर्शको गुरुश्च आसीत्।

क्रिस्तो: परं चतुर्दशे शताब्दे १३५६ तमे वर्षे हरिहरबुक्काभ्यां स्थापितम् इदं राज्यं, षोडशे शताब्दे १५६५ तमे वत्सरे मुगलानां वशंङ्गतम् । तस्य राज्यस्य खण्डावशेषाः अद्यापि हम्पीसमीपे दृश्यन्ते।

ततः हरिहर: पराक्रमेण पुनः राज्यम् अवाप्य शासनम् आरभत । तदनु बुक्क: ततः परं च देवरायश्च साम्राज्यं निरूढवन्तौ । कृष्णदेवरायस्य शासनकाले (१५०९ AD त: १५२९ AD पर्यन्तं) साम्राज्यं महतीम् अभ्युन्नतिं प्राप्तम् । तस्य मन्त्रिसभायाम् अष्टदिग्गजाः इति प्रसिद्धा: मन्त्रिण: आसन् । तेनालिराम इति प्रसिद्धो विकटकविश्च तस्य सभायामासीत् । दीनः अलसः च तेनालिराम: कश्चित् महात्मनः उपदेशमनुसृत्य महाकालीमन्दिरं गत्वा प्राङ्गणे समुपविष्ट: तस्यामेव रात्रौ शतसहस्रवारं देवीमन्त्रम् अजपत् । जपावसाने सहस्रमुखी ,मुण्डमालाधरा , लोलजिह्वा ,कटिविन्यस्तभुजा देवी काली प्रत्यक्षीभूता तम् अनुगृहीतवती । तेनालिरामश्च विना श्रमं दिनेनैकेन देवीप्रसादं लब्ध्वा विकटकवि: अभूत्।

१) हरिहरश्च बुक्कश्च कस्य शिष्यौ आस्ताम् ? (1)
२) गद्यांशे रेखाङ्कितेषु त्रयाणां समस्त-पदानां विग्रह-वाक्यानि लिखत। (3)
३) तेनालिरामाय दर्शनं दत्तवत्त्याः कालिदेव्याः रूपं सरलवाक्यैः (समस्तपदानां प्रयोगं विना) वर्णयत। (3)

(घ) (ग) ससन्दर्भं संस्कृतभाषया ५-६ वाक्यैः व्याख्यानं कुरुत। (एकस्य)। (3)

१) "नारदमहर्षे ! इदानीं नलशासनकालः। किमर्थं राज्ञां गमनागमनं नास्ति"।
२) "त्वं सर्वभक्षकः भव। पवित्रम् अपवित्रं सर्वं भक्षय"।
३) "रत्नं कमपि न अन्विष्यति। किन्तु जनाः रत्नम् अन्विष्यन्ति खलु"।

कोविद-पाठेषु विद्यमानासु सूक्तीषु काञ्चित् सूक्तिं तस्याः अर्थं च लिखत। (3)

IX (क) अधोदत्तयोः शीर्षकयोः एकमधिकृत्य ८-१० वाक्यैः प्रबन्धं रचयत। (6)

१) भाषाभ्यासस्य चत्वारि सोपानानि, श्रवणं, सम्भाषणं, पठनं, लेखनं चेति भवन्ति। एतेषां प्रयोगः कथं करणीयः भाषायाः वर्धनाय इति विवृणुत।

अथवा

२) आरोग्यरक्षणस्य विविधोपायाः – एतं विषयम् अधिकृत्य स्वाभिप्रायं प्रकटयत।

(ख) अधोदत्तं विषयम् अधिकृत्य पत्रलेखनं कुरुत। (6)

संस्कृतपठनात् भवता यत् यत् सम्पादितं तत् प्रतिपादयन् परिचितजनाय पत्रमेकं लिखत। तमपि संस्कृतपठनाय प्रोत्साहयत।

लसतु। संस्कृतम् ॥ शुभम् ॥ जयतु संस्कृतम्